

Kela<sup>®</sup>

# Mätt'tõõttmõš da prizoov

VUÄ'NKÂNJI DA ČIÖLGGŠÂNJI



# Siiskõs

Mätt'tõõdi da prizoovnee'kk tuärjjõõzz	3
Mätt-teä'gğ	12
Jälstemlââ'ss da jälstemtuärjjõs	16
Mättläinn	18
Mä'htt puatti vaakte mätt-tuärjjõ'sse?	21
Tuärjjõs škoolmaa'tkid da porrmõõžžid	24
Vuõrâsoummisskooultemtuärjjõs	29
Tuärjjõõzz prizoovnekka	30
Ooccâm da mä'hssem	33
Näai't Kela kääzzkâstt	35

# Mätt'tõõdi da prizoovnee'kk tuärjjõõzz

Tän brosyyrâst mušttlet, mä'htt Kela tuärjjad mätt'tõöttjid da armeijast kääzzkõ'sttjid le'be siviilkääzzkõ'sttjid.

Brosyyr looppâst lie teâđ tõ'st, mä'htt tuärjjõõzzid oo33ât.

Brosyyr mušttal lookkâmee'jj 2021–2022 vue'jjest. Mie'ldd jie leäkku puk tuärjjõõzzi täär'kes teâđ.



## Lââ'ssteâđ nee'ttest da te'lfoonâst

Kela tuärjjõõzzi pirr mušttlet nuõrttsää'mkiõ'lle addrõõzzâst  
[www.kela.fi/nuorttsaamkiolle](http://www.kela.fi/nuorttsaamkiolle)

Mätt'tõõtti da prizoovnee'kk tuärjjõõzzi pirr mušttlet täär'rkben Kela lää'ddkiõllsaž seeidain  
[www.kela.fi/opiskelijat](http://www.kela.fi/opiskelijat)  
[www.kela.fi/asevelvolliset](http://www.kela.fi/asevelvolliset)



Jõs tu'st lie kõõččmõõžž, vuaitak soi'ttjed kääzzkâ'sttemnâamra  
**020 692 209**

## Kela tuärjjözz mätt'tööttja

Kela vuäitt miöttäd mätt'tööttja mätt-tuärjjözz.

Mätt-tuärjjo'sse ko'lle

- mätt-teä'gğ
- mätt-tie'gğ huõlteeipâajõs
- mätt-tie'gğ mättmateriaal-lâ'ss
- mättlâäin riikkstaanmõš
- jälstemlâ'ä'ss.



Mätt-tuärjjözz jälstemlâ'ä'zz vuäitt vuäžžad tã'lk, jõs mätt'tâätt ouddmiârkkân meermätskooulâst le'be ålggânmin.

Lää'ddjânmmest jälsteei mätt'töötti vuäitt vuäžžad takai jälstemtuärjjözz.

Jee'res Kela mä'hssem tuärjjözz mätt'tööttja lie ouddmiârkkân

- škoolmä'tkk'tuärjjo's
- mättlâäinpue'rõs
- pormõštuärjjo's.

## Mättöõlgtemvuõtt veiddan

Mättöõlgtemvuõtt veiddan, da juõ'kkkast fe'rttai mätt'tööttäd vuâđđskooul mângja. Ääi'jben mättöõlgtemvuõtt puudi vuâđđskoou'le.

Mättöõlgtemvuõđ veiddnummuš kuâskk vuõssmõsân nuõrid, kook kiõrgte vuâđđskooul ee'jj 2021 da lie šõddâm ee'jj 2004 le'be tõn mângja.

Nuu'bb tää'zz määtt šâ'dde mäauste'mmen nuõrid, koid veeiduum mättöõlgtemvuõtt kuâskk. Nuu'bb tää'zz määtt lie ouddmiârkkân lookkjiškooulmäätt da määtt ämmtallaš mättstro'i'ttlest.

Muuttâs vaaikat mätt-tuärjjözz mättmateriaal-lâssa da škoolmä'tkk'tuärjjo'sse 1.8.2021 ää'ljee'l. Tuärjjözzzi pirr muštlet jäänab pue'tti seeidain.

## Ķii vuäžž mätt-tuärjjöõzz?

Vuäitak ooccâd mätt-tuärjjöõzz,  
ko alttäak määttaid vuâđđskooul mâŋŋa.

Jijjad puätti da kuä'ss-ne puärssi puätti še  
vuäi'tte vaaikted mätt-tuärjjöõzz vuäžžma.

Vuäitak vuäžžad mätt-tuärjjöõzz, jös mätt'tööđak

- lookkjiškooulâst
- ämmtallaš mättstroi'ttlest
- öllškooulâst
- meermättškooulâst

Vuõrâslookkjiškooulonii'kkîn mätt-tuärjjöõzz vuäi'tte vuäžžad  
tâ'lk tök, koin lij vuõiggâdvuõtt mäauste'mes škooultõ'sse  
le'be kook sprää've õhttuumtu'tkkõõzz.  
Õhttuumtu'tkkõs miärkkšââvv, što spraavak seämma ääi'j  
ämmtallaš vuâđđtu'tkkõõzz da lookkjiškooul.

### Ķeä'st lij vuõiggâdvuõtt mäauste'mes škooultõ'sse?

Tu'st lij vuõiggâdvuõtt mäauste'mes škooultõ'sse, jös  
teäudak kuhttuid täid määinaid:

- Ķiõrgtak vuâđđskooul ee'jj 2021 le'be tõn mâŋŋa.
- Leäk šõddâm ee'jj 2004 le'be tõn mâŋŋa.

Puk škooultõõzz jie leäku mäaustee'm,  
hã't teäudčik määinaid.

Tää'rkest tuu mättstroi'ttlest,  
lij-a tuu škooultõs mäaustem.

Jös puâđak ålggjânmin Lää'ddjânma mätt'tööttâd,  
jiök takainalla vuei't vuäžžad mätt-tuärjjöõzz.

Jös mätt'tööđak ålggjânmin,  
vuäitak vuäžžad mätt-tuärjjöõzz Lää'ddjânmemest.  
Tu'st kuuitâg â'lğge lee'd ouddmiärkkân jälstem le'be  
piärkõskkvuõdi diõtt kiiddõs čõnstõõgg Lää'ddjânma.

## Ķii ij vuäžž mätt-tuärjjöõzz?

Jiök vuei't vuäžžad mätt-tuärjjöõzz,  
jös vuäžžak ouddmiärkkân täid tuärjjöõzzid:

- reäugte'mesvuõttpei'vvtie'ğğ le'be  
reäuggmarkkântuärjjöõzz
- puõzzâlpei'vvtie'ğğ
- säu'rsmä'ttemtie'ğğ määttääd
- jeältõõgg (ij kuõsk piärjeältõõgg)
- vuärtõõllâmluõvâsvuõttko'rvvõõzz
- mätt-tuärjjöõzz ålggjânmin
- vuõrâsoummiškooultemtuärjjöõzz.

Jös vuäžžak vuõrâsoummiškooultemtuärjjöõzz,  
vuäitak kuuitâg vuäžžad mättläin riikkstaanmõõžž.

Jiök vuäžž mätt-tuärjjöõzz ni te'l, jös

- leäk reäuggviõkkškooultõõzzâst
- leäk mätsuâppmõš-škooultõõzzâst
- leäk prizoov- le'be siviilkäazzkõõzzâst.

### **Puâccjõovmõš**

Jõs puâccjõovak kõõsk määttai,  
vuäitak pää'cced puõzzâlmluammu  
da ooccâd Kelast puõzzâlmppei'vvtie'ğğ.  
Jõs tu'nne miõđât puõzzâlmppei'vvtie'ğğ,  
Kela loopat mätt-tuärjjõõzzad automaattlânji.

### **Armeija da siviilkääzkkõs**

Jiõk vuei't vuäžžad mätt-tuärjjõõzz armeija  
le'be siviilkääzkkõõzz ääi'j.  
Jõs vuäžžak mätt-tuärjjõõzzda alttääk armeija  
le'be siviilkääzkkõõzz, i'Immet tõ'st Kelaa'je.  
Kela loopat mätt-tuärjjõõzzad.  
Vuäitak ooccâd tuärjjõõzz o'đdest, ko juätkak määttaid.

### **Mätt-tuärjjõs lookkjiškooulnekka da ämmta mätt'tõõttja**

Kela vuäitt miõttâd mätt-tuärjjõõzz  
lookkjiškooulmäättaid da ämmtallaš škooultõ'sse.  
Vuõrâsoummilookkjiškooulâst vuäitak  
vuäžžad tuärjjõõzz tâ'lk,  
jõs tu'st lij vuõiggâdvuõtt mäauste'mes škooultõ'sse le'be  
spraavak õhttuumtu'tkkõõzz.

Vuäitak vuäžžad tuärjjõõzz jee'res määttaid še,  
ouddmiârkkân

- määttaid meermättškooulâst le'be liikkeem-mättškooulâst
- valmštõ'tti škooultõ'sse
- lookkjiškoou'le valmštõ'tti škooultõ'sse
- vuõrâsoummi vuâđdmätt'tõ'sse.

Vuäžžak mätt-tuärjjõõzz mie'rräai'j.

Lookkjiškooulmäättaid tuärjjõõzz miõđât vuõššân  
kuälmad mätt'tõõttâmee'jj lo'ppe.  
Ämmtallaš määttaid tuärjjõõzz miõđât  
määttai veiddsõsvuõđ va'stteei ääigas.

Jõs määttad juätkkje tøn mânja,  
tu'st fe'rttai ooccâd tuärjjõõzz lââ'ssäaigas jeä'rben.

Jõs valmštõõvak plaanuum ääi'jben le'be jõõskak määttääd,  
muu'st i'Immteed ää'sšest Kelaa'je.



## Mätt-tuärjjös öllškooulmätt'tööttja

Vuäitak vuäžžad mätt-tuärjjöõzz, ko spraavak

- öllškooultu'tkkõõzz universitee'ttest le'be ämmatöllškooulâst
- ämmatöllškooulmäättaid valmštõ'tti, jânmasi'rddjid jurddum škooultõõzz
- pääđärvvsää'n le'be mättobbvuõđ öllškooultu'tkkõõzz mænŋa.

Määttääd veeidasvuõđâst lij kïdd, mõõn kuu'kk vuäitak vuäžžad mätt-tuärjjöõzz. Öõut lookkâmee'jj ääi'j mätt-tuärjjöõzz määu'set takainalla 9 mäân-pââ'jest.

Što vuäitak vuäžžad mätt-tuärjjöõzz, määtt ä'lğge ouddned. Kela seu'rrai määttai ouddnummuž.

## Mõõn jiännai mätt-tuärjjöõzz vuäžž?

Mätt'töõtti, keä'st jie leäkku päärna, vuäitt vuäžžad mätt-tie'ğğ da mättläin jäänmõsân nu'tt 900 eeu'r mäân-pââ'jest. Tät teä'ğğsumm âân se'st nu'tt 250 eu'rred mätt-tie'ğğ da 650 eu'rred mättläin.

Mätt'töõtti, keä'st lie päärna, vuäitt vuäžžad mätt-teägga päärnažpââjõõzz.

Lââ'ssen mätt'töõtti vuäitt vuäžžad takai jälstemtuärjjöõzz.

Vuäitak ärvvtõöllâd Kela ne'ttseeidai la'skķeem-mašina veäkkä, mä'mmet vuäžžak mätt'töõtti tuärjjöõzzid (läädas).

[www.kela.fi/laskurit](http://www.kela.fi/laskurit)

Vuäžžak tää'rķab teäđaid mätt-tie'ğğest, jälstummuž tuärjjöõzzin da mättläinast tän brosyyr pue'tti seeidain.



# Mätt-teä'ğğ

17 ee'kked teâuddam mätt'tõõtti  
vuäitt vuäžžad mätt-tie'ğğ.  
Vuälla 17-ekksaž vuäitt vuäžžad  
mätt-tie'ğğ mättmateriaal-lââ'zz.

Mätt-tie'ğğ meärna vaakte

- mõõn âkksaž leäk
- mä'htt jälstak
- leäk-a näittlõõttâm
- lie-a tu'st päärna.

Uu'ccmõs mätt-tie'ğğ lie 8–39 eu'rred määnpââ'jest.  
Tõn vuäitt vuäžžad 17–19-ekksaž mätt'tõõtti,  
kää'tt jäälast puärrses â'rnn.

Šuurmõs vuei'tlvaž mätt-teä'ğğ päärnate'mes mätt'tõõttja  
lij 254 eu'rred määnpââ'jest.

Mätt-tie'ğğest âlgg mä'hssed piid.  
Jiõk kuuitâg jooud mä'hssed mätt-tie'ğğstad piid,  
jõs tu'st jie leäkku jee'res puätti.

## Mätt-tie'ğğ huõlteeipââjõs

Jõs leäk vuälla 18-ekksaž päärna huõlteei,  
mätt-teäggsad lââ'zztet huõlteeipââjõõzz.  
Tõt lij nu'tt 101 eeu'r määnpââ'jest.  
Kela meätt tõn automaattlânji.

## Mätt-tie'ğğ mättmateriaal-lââ'ss

Vuäitak vuäžžad mättmateriaal-lââ'zz,  
jõs täk mäain teâuddje:

- Tu'st jie leäkku päärna jiõk-ga leäkku näittlõõttâm.
- uärrsääd puätti lie õhttsi'žže jäänmõsân  
41 100 eu'rred ee'jjest.
- Jõs jälstak puärrsad â'rnn da leäk vuälla 20-ekksaž  
le'be jälstak jiõččinad da leäk vuälla 18-ekksaž.

Jiõk vuei't kuuitâg vuäžžad mättmateriaal-lââ'zz,  
jõs tu'st lij vuõiggâdvuõtt mäauste'mes škooultõ'sse.

## Ķeä'st lij vuõiggâdvuõtt mäauste'mes škooultõ'sse

Tu'st lij vuõiggâdvuõtt mäauste'mes škooultõ'sse,  
jõs teâudak kuhtuid täid mäainaid:

- Ķiõrgtak vuäđđškooul ee'jj 2021 le'be tõn mâḡḡa.
- Leäk šõddâm ee'jj 2004 le'be tõn mâḡḡa.

Puk škooultõõzz jie leäkku mäaustee'm,  
hâ't teâudčik mäainaid.  
Tää'rkest tuu mättstroittlest,  
lij-a tuu škooultõs mäaustem.

Mättmateriaal-lââ'zz vuäi'tte vuäžžad še 15- le'be 16-ekksa, hâ't sij jie vuei't vuäžžad jee'res mätt-tie'ğğ.

Mättmateriaal-lââ'ss lij nu'tt 47 eu'rred mänpââ'jest.

Jõs vuäžžak ju'n mätt-tuärjjõõzz,  
Kela meätt tu'nne mättmateriaal-lââ'zz automaattlânji.  
Jiõk â'te taarbâž ooccâd tõn jeä'rben.

Jõs jiõk vól vuäžž ni mõõn mätt-tie'ğğ,  
leâša vuäitak vuäžžad mättmateriaal-lââ'zz,  
oo33 mätt-tuärjjõõzz mätt-tuärjjõsooccmõõžžin.

### **Puärresi puätti**

Tuu puärresi puätti vuäi'tte vaaikted tõõzz,  
vuäžžak-a mätt-tuärjjõõzz da mõõn jiännai vuäžžak tõn.  
Sâjjsaž puärresi le'be ouddmiârkkân ää'jj le'be ääkk puätti  
jie vaaikât mätt-tuärjjõ'sse.

Jõs tuu puärraz lie rätkkjam,  
Kela väldd lokku tõn puärraz puättjid,  
keän â'rnn jälstak le'be keän â'rnn mââimõsân jälstik.

### **Õllškooulmätt'tõõtti**

Jõs mätt'tõõđak õllškooulâst,  
tuu puärresi puätti jie vuei't uu'ceed  
tuu mätt-tie'ğğ meä'r le'be reiddad tõn.  
Jõs tuu puärrsin lie tâ'lķ siõmmna puätti,  
tõk vuäi'tte vaaikted nu'tt,  
što vuäžžak jäänab mätt-tuärjjõõzz.

### **Lookjiškooulâst, ämmtallaš mättstroit'tlest le'be mättškooulâst mätt'tõõtti**

Jõs mätt'tõõđak lookjiškooulâst,  
ämmtallaš mättstroit'tlest le'be meerlažškooulâst,  
tuu puärresi puätti vuäi'tte vaaikted mätt-tuärjjõ'sse, jõs

- leäk vuâlla 18-ekksaž le'be
- jälstak puärrsad â'rnn.

Puärresi puätti vuäi'tte uu'ceed tuu mätt-tuärjjõõzz meä'r,  
pââ'jeed tõn le'be reiddad mätt-tuärjjõõzz vuäžžmõõžž  
voo'ps.

Jõs jälstak jiõččinad le'be jee'res pääi'kest ko puärrsad â'rnn,  
tuu puärresi puätti jie uu'ced tuu mätt-tuärjjõõzz,  
pe'ce vuäi'tte tâ'lķ šuureed tõn.  
Puärresi puätti vaaikte kuuitâg tõõzz,  
vuäžžak-a mättmateriaal-lââ'zz da mättläin riikkstaanmõõžž.

Puärrsäd puätti jie vaaikât tuu mätt-tuärjjõ'sse,  
jõs mii-ne täin kuâskk tuu:

- Leäk teâuddam 18 ee'kķed da jälstak jiõččinad.
- Leäk näittlõõttâm.
- Leäk vue'llâkksaž päärna huõlteei.



# Jälstemlââ'ss da jälstemtuärjjõs

## Mätt-tuärjjõõzz jälstemlââ'ss

Mätt-tuärjjõõzz jälstemlââ'zz vuäi'tte vuäžžad  
ålggânmin le'be Ålaandâst mätt'tõõđi.  
Sij jälstemlââ'ss lij 210 eu'rred mänpââ'jest.

Jälstemlââ'zz vuäi'tte vuäžžad še  
Lää'ddjânnmest meermättškooulâst le'be  
liikkeem-mättškooulâst mätt'tõõđi,  
koi määtt lie mäusla da kook jälste  
mättstroit'itel aaztõõggâst.  
Jälstemlââ'ss lij nu'tt 89 eu'rred mänpââ'jest.

Vuäitak vuäžžad jälstemlââ'zz da jee'res mätt-tuärjjõõzz  
tä'lk mätt'tõõttâm-mänpõõ'jin.

Jälstemlââ'zz vuäžžmest ij leäkku ää'kkraajj.  
Puärssi puätti jie vaaikât jälstemlâssa.

## Takai jälstemtuärjjõs

Lää'ddjânnmest jälsteei mätt'tõõtti vuäitt vuäžžad takai  
jälstemtuärjjõõzz.  
Takai jälstemtuärjjõõzz jeät occu mätt-tuärjjõsooccmõõžžin,  
pe'ce tön vääras lij jijjâs ooccmõš.  
Seämma poorrâmkâdda kuulli ä'cce jälstemtuärjjõõzz  
õõutsââ'jest.

**Poorrâmkoo'ddin** juu'rdet oummuid,  
kook jälste põõššjen seämma azlmest.  
Takainalla poorrâmkâ'dd lij kaallâž,  
äävkuieim le'be piâr.  
Õhtt oumaž še vuäitt lee'd poorrâmkâ'dd.

Poorrâmkâdda kuulli oummi puätti  
vaaikte jälstemtuärjjõõzz meärra.  
Puätti vaaikte jee'resnalla ko mätt-tuärjjõõzzâst.

Lââ'ssteâđaid takai jälstemtuärjjõõzzâst vuäžžak  
Takai jälstemtuärjjõs -brosyrrâst da Kela ne'ttseeidain:

[www.kela.fi/jalstummus](http://www.kela.fi/jalstummus)

Vuäitak ärvvtõõllâd Kela ne'ttseeidai la'skkëem-mašina  
veäkkä, mâ'mmet vuäžžak takai jälstemtuärjjõõzz (lääddas).

[www.kela.fi/laskurit](http://www.kela.fi/laskurit)



# Mätläinn

Vuäitak teäggted määttääd še  
vää'ldée'l baankâst mätläain.  
Määusak läain määust,  
ko määttad lie puuttâm.

Vuäitak vuäžžad mätlainnu riikkstaanmööžž,  
jös vuäžžak mätt-tie'gğ le'be  
vuõrsoummiškooultemtuärjjöõzz.  
Riikkstaanmõš miärkkšââvv,  
što Kela mähss läain määust ba'ņķķe,  
jös jiõk jiõčč pââ'st mä'hssed tön.  
Kela kuuitâg pe'rrai läain tu'st mä'ņļlakast määust.

Oozz mätläain riikkstaanmööžž Kelast.  
Vuäitak ooccâd tön seämmast,  
ko oozzak mätt-tuärjjöõzz..

Ko Kela lij miõttâm tu'ne mätläain riikkstaanmööžž,  
vuäitak jiõčč va'lljeed, koon baankâst oozzak mätläain.  
Ton õõlgak jiõčč sagstöõllâd läain da tön mäainai pirr,  
mä'te koorg da määustmä'hssem pirr.

Mätläain riikkstaanmööžž vuäitt vuäžžad še  
puärraz â'rnn jälsteei 18–19-ekksaž,  
hâ't son ij vuäžž mätt-tie'gğ.  
Jiõččines jälsteei vuâlla 17-ekksaž še  
vuäitt vuäžžad mätläain riikkstaanmööžž,  
jös suu puärrsin lie uu'cces puätti.

Vuâlla 18-ekksaž vuäžž läain 300 eu'rred mänpââ'jest.  
Vuâlla 18-ekksaž taarbaš puärrsees miõdtummuž  
mätläain kaggmõ'sše.

18-ekksaž da tön puärrsab vuäžž mätläain  
650 eu'rred mänpââ'jest.  
Älggânmin mätt'tõõtti vuäžž mätläain  
800 eu'rred mänpââ'jest.  
Mie'rräak jiõčč,  
kaaggak-a läain da mõõn jiännai läain kaaggak õhttân vuâra.

Mätläain koorgid lââ'zztet läinnsu'mme tön ääi'j,  
ko vuäžžak mätt-tuärjjöõzz.  
Ko jiõk teänab vuäžž mätt-tuärjjöõzz,  
vuäžžak baankâst laask koorgi da läain mä'hssem vääras.

## Mätläinnpue'rõs

Kela vuäitt mä'hssed vue'zz mätläinstad,  
jös čõõđtak õllškooultu'tkkõõzz mie'rräai'jest.  
Tön kääčcat mätläinnpue'rõssân.

Mätläinnpue'rõs lij 40 % tön mätläain meä'rest,  
kää'tt mâann pâ'jjel 2 500 eeu'rest.  
Mätläinnpue'rõõzzâst lij jäänmõsmie'rr.  
Jäänmõsmie'rr lij ķidd tõ'st,  
mõõn veiddsõs tu'tkkõõzz leäk čõõđtam.

Vuäitak vuäžžad mätläinnpue'rõõzz,  
jös puk tak mäain teäuddje:

- Leäk alttääm vuõssmõs õllškooulmäättääd  
1.8.2014 le'be tön mânia.
- Čõõđtak tu'tkkõõzz mie'rräai'jest.
- Tu'st lij mätläinn pâ'jjel 2 500 eu'rred.

Jös jiõk čõõđat tu'tkkõõzz mie'rräai'jest,  
vuäitak kuuitâg vuäžžad mätläinnpue'rõõzz,  
jös tuu määtt lie njuässam primmsallaš mäain diõtt.

Primmsallaš mäinn lij ouddmiárkkân puâccjõövmõš,  
leâša tâ'lk jõs leäk vuäžžam puõžžâlpei'vvtie'gğ.  
Primmsallaš mäinn lij še ouddmiárkkân päärna vuäžžmõš,  
leâša tâ'lk jõs leäk vuäžžam puärrsipei'vvtie'gğ.

Takainalla mätläinnpue'rõõzz ij taarbâž ooccâd.  
Kela vuõlttad tõ'st tu'nne tu'mmstõõgg,  
ko leäk valmstõõvvâm õllskooulâst.

Mätläinnpue'rõõzz fe'rttai kuuitâg ooccâd,  
jõs haa'lääk vuäžžad tõn universitee'ttest čõõdtum  
vue'llgab õllskooultu'tkkõõzz mąŋŋa.

Jõs leäk čõõdtam tu'tkkõõzz ålggįannam õllskooulâst,  
i'Immet tõ'st Kelaa'je.

## Mätläinnkeä'ppõs

Jõs leäk alttääm õllskooulmäättääd nu'tt ku'kes ääi'j mââiârta,  
što jiõk vuei't vuäžžad mätläinnpue'rõõzz,  
vuäitak vuäžžad tu'tkkõõzz čõõdtummuž mąŋŋa  
keä'ppõõzz piidi mä'hssmest.  
Tõn kääčcat mätläinnkeä'ppõssân.

Loogg lââ'zz mätläinnkeä'ppõõzzâst (läaddas):

[www.kela.fi/opintolainavahennys](http://www.kela.fi/opintolainavahennys)

## Korggveä'kkvuõtt

Jõs leäk jõskkâm määttääd da tuu puatti lie occka da  
tu'st lij mätläinn, vuäitak ooccâd Kelast korggveä'kkvuõd.  
Te'l Kela mähss mätläinad koorgid.  
Tu'st ij taarbâž mä'hssed tõid Kelaa'je määust.

# Mä'htt puatti vaaikte mätt-tuärjjõ'sse?

Tu'st vuäžža lee'd puatti seämmast,  
ko kaaggak mätt-tuärjjõõzz.  
Õõut ee'jj ääi'j puatti vuäžža lee'd ee'kkpuädraaj vee'rd.  
Ee'kkpuädraaj meä'rtââv tõn mie'ldd,  
kâ'll mänpââ'j leäk kaggâm mätt-tuärjjõõzz.

## Ee'kkpuädraaji ee'jj 2021

Vuäitak vuäžžad puättjid ku'âss täättas ka'Indaree'jj ääi'j.

Tuärjjõsmänpââ'j ka'Indaree'jj ääi'j	Ee'kkpuädraaj, eu'rred/ka'Indaree'kk
1	23 554
2	22 172
3	20 790
4	19 408
5	18 026
6	16 644
7	15 262
8	13 880
9	12 498
10	11 116
11	9 734
12	8 352

Mätt-tuärjjõõzz da jälstemtuärjjõõzz jeät la'skkuku puättjen.  
Tää'rkest ee'jj 2022 puädraajid (läaddas):

[www.kela.fi/opintotuki-omat-tulot](http://www.kela.fi/opintotuki-omat-tulot)

Jõs alttääk määttaid le'be valmštõõvak kõõsk ee'jj,  
vuäitak vuäžžad räa'jtõõzztaa puättjid  
ouddäl määttaad älgmõõžž da valmštõõvvâm mângna.  
Ķiõčč puãdraajid kuuitâg mätmäänpõõ'ji ääi'j.  
Äân huõl tõ'st, što tu'st lie puatti mätt'tõõttâmääi'j  
jäänmõsân 696 eu'rred määnpää'jest tuärjõsmäänpää'j õõl  
da 2 078 eu'rred määnpää'jest tuärjõõzzte'mes määnpää'j  
õõl.

Kela vuäitt raukkâd tuu se'lvted,  
kuä'ss leäk vuäžžam puättjääd.

Jõs jõõskak määttaad kõõsk ee'jj,  
tõn mângna puättjääd vää'ldet lokku tiudd ee'jjest.

### **Jõs puatti mâ'nne pâ'jjel ee'kkpuãdraaj**

Tu'st fe'rttai jiõčč äânnded huõl tõ'st,  
što puatti jie mõõn pâ'jjel ee'kkpuãdraaj.  
Jõs tõk mâ'nne pâ'jjel,  
Kela pe'rrai määust leigga mahssum mätt-tuärjõõzz.  
Kela lâä'zzat su'mme, koon pe'r'rjet, 7,5 prosee'nt pâäjõõzz.

Jõs vuâmmšak,  
što vuäžžak puättjid pâ'jjel ee'kkpuãdraaj,  
vuäitak tuejjeed nääi't:

- Oo33 mätt-tuärjõõzz tã'lķ vuässä  
mätt'tõõttâm-määnpõõ'jin.
- l'Immet Kelaa'je,  
što jiõk vää'ld mätt-tuärjõõzz tuu va'lljeem määnpõõ'jin.
- Maaccât Kelaa'je mätt-tuärjõõzz tuu va'lljeem  
määnpõõ'jin.

Maaccât pâi'lmeärssaž mätt-tuärjõõzzid  
pue'tti ee'jj njuhččmannu loopp räija mõõnee'st.



# Tuärjjõs škooulmaa'tkid da porrmõõžžid

## Škooulmä'tkk'tuärjjõs

Škooulmä'tkk'tuärjjõs mottai 1.8.2021.

Tän brosyrrâst muštlet škooulmä'tkk'tuärjjõžžâst  
lookkâmee'jj 2021–2022.

Škooulmä'tkk'tuärjjõžžâst lie jee'res mäain mätt'tõottjid,  
koin lij vuõiggâd'vuõtt mäauste'mes škooultõ'sse,  
da jee'res mätt'tõottjid.

## Ķeä'st lij vuõiggâd'vuõtt mäauste'mes škooultõ'sse??

Tu'st lij vuõiggâd'vuõtt mäauste'mes škooultõ'sse,  
jõs teâudak kuhtuid täid mäainaid:

- Ķiõrgtak vuâđđškooul ee'jj 2021 le'be tõn mâᵇᵇa.
- Leäk šõddâm ee'jj 2004 le'be tõn mâᵇᵇa.

Puk škooultõžž jie leäkku mäaustee'm,  
hã't teâudčik mäainaid.

Tää'rkest tuu mättstroi'ttlest,  
lij-a tuu škooultõs mäaustem.

## Škooulmä'tkk'tuärjjõs mätt'tõottja, Ķeä'st lij vuõiggâd'vuõtt mäauste'mes škooultõ'sse

Vuäitak vuäžžad tuärjjõžž škooulmaa'tkääd,  
jõs spraavak ouddmiärkkân

- lookkjiškooulmäättaid le'be  
vuõrâsoummilookkjiškooulmäättaid
- ämmtallaš vuâđđtu'tkkõžž
- ämmtat-tu'tkkõžž
- ämmtallaš škooultõ'sse valmštõ'tti škooultõžž
- mättõõlgtum oummid jurddum luõvâs čuõvtemtuaj  
škooultõžž.

Vuäitak vuäžžad tuärjjõžž,  
jõs tuu škooulmä'tkk lij õõut ârra uu'ccmõsân 7 kilometred.

Jõs tu'st lie uu'ccmõsân 15 mä'tkkpei'vved ka'Indarmäänpââ'jest,  
vuäitak vuäžžad tiuddmeärssaž škooulmä'tkk'tuärjjõžž.  
Jõs tu'st lie 10–14 mä'tkkpei'vved ka'Indarmäänpââ'jest,  
vuäitak vuäžžad škooulmä'tkk'tuärjjõžž,  
leäša tuärjjõžž mie'rr lij pie'll tiuddmeärssaž tuärjjõžžâst.

Jõs âânak tuu škooulmäätkest õõlmâs jāattlõõgg le'be  
škoouljãã'dtummuž, jiõk takainalla mäau's maa'tkinad ni mâid.

## Škooulmä'tkk'tuärjjõs mätt'tõottja, Ķeä'st ij leäkku vuõiggâd'vuõtt mäauste'mes škooultõ'sse

Vuäitak vuäžžad tuärjjõžž škooulmaa'tkääd,  
jõs spraavak ouddmiärkkân

- lookkjiškooulmäättaid
- ämmtallaš vuâđđtu'tkkõžž
- ämmtallaš škooultõ'sse valmštõ'tti škooultõžž.

Tuärjjõõzz vuäitt vuäžžad,  
jõs škoolmä'tkk õout ärra lij uu'ccmõsân 10 kilometred.

Jõs tu'st lie uu'ccmõsân 15 mä'tkkpei'vved  
ka'Indarmäänpâ'jest,  
vuäitak vuäžžad tiuddmeärrsaž škoolmä'tkktuärjjõõzz.  
Jõs tu'st lie 10–14 mä'tkkpei'vved ka'Indarmäänpâ'jest,  
vuäitak vuäžžad škoolmä'tkktuärjjõõzz,  
leäša tuärjjõõzz mie'rr lij pie'll tiuddmeärrsaž tuärjjõõzzâst.

Što vuäitak vuäžžad tiuddmeärrsaž tuärjjõõzz,  
mäinnan lij mä'tkkpei'vi meär lâä'ssen,  
što tuu määt'k mä'hsse pâ'jjel 54 eu'rred määnpâ'jest.  
Te'l määusak takainalla maa'tkin jiõčč  
43 eu'rred määnpâ'jest.

Što vuäitak vuäžžad peä'l tiuddmeärrsaž tuärjjõõzzâst,  
mäinnan lij mä'tkkpei'vi meär lâä'ssen,  
što tuu määt'k mä'hsse pâ'jjel 27 eu'rred määnpâ'jest.  
Te'l määusak takainalla maa'tkin jiõčč  
21,50 eu'rred määnpâ'jest.

Jõs äänak Waltti-jäättlõõgg, škooljää'dtummuž  
le'be jiõčč jä'rjstum jää'ttemnääl,  
vuäitak kuuitâg vuäžžad škoolmä'tkktuärjjõõzz,  
hâ't tuu määt'k mä'hsse uu'ccab.

Waltti lij mä'tkk-kortt,  
koin vuäitt mä'hssed maa'tkid määngain päi'kk-koo'ddin.  
Škoouljää'dtummuš miärkkšâäv,  
što mättstrooi'tel le'be kâ'dd jää'rjast tu'nne  
škooljää'dtummuž le'be vuästt tu'nne mä'tkkliippid  
škoolmätkka.

Jõs tuu äänmest ij leäkku õõlmâs jäättlõk  
le'be škooljää'dtummuš,  
vuäitak jää'tted škou'le tuu jiõčč va'lljeem naa'lin,  
ouddmiärkkân jiijjad aautin le'be puärraz mie'ldd.

### **Škooulmä'tkktuärjjõõzz ooccâm**

Tiuddâd ooccmõõžž škoolmä'tkktuärjjõõzzâst  
da tääimat tõn jiijjad mättstroit'la.  
Kela mähs tuärjjõõzz jää'ttemnäälad mie'ldd  
vuõ'i'ggest lippkaaupseeja, mättstroit'la le'be tu'nne.  
Jõs äänak buuss,  
vuäžžak mättstroit'lest vuä'stemtuõđštõõzz.

Tu'st fe'rttai jee'rab ooccâd škoolmä'tkktuärjjõõzz  
juõ'kk lookkâmee'jj.

### **Pormõštuärjjõs**

Õllškoolmä'ttõtti vuäitt vuäžžad  
vuälõõzz pormõõžžin porrâmpai'kin,  
kook lie mie'ldd pormõštuärjjõõzzâst.

Määusak pormõõžžâst uu'ccab,  
ko čuä'jtak mätt'tõttikoort le'be Kela pormõštuärjjõskoort.

## Õllskooulmätt'tõõtti tiõrvâsvuõthâiddmähss

Ee'jjest 2021 ää'ljee'l ämmatõllskoouli da universitee'tti mätt'tõõtti ä'lğge mä'hssed Kelaa'je tiõrvâsvuõthâiddmäüs. Mähss lij nu'tt 36 eu'rred lookkâmpââ'jest.

Tiõrvâsvuõthâiddmäüsain teäggdet Pâ'jjmätt'tõõttji tiõrvâsvuõthâiddfoond le'be YTHS toi'mmjummuž. Ämmatõllskoouli da universitee'tti mätt'tõõtti vuäžža YTHS:st tiõrvâsvuõthâaid.

Kela ij vuõlttâd mäüasast laask.  
Ton õõlgak jiõčč mu'štted mä'hssed tön.

Mähss älgg mä'hssed 2 vuâra ee'jjest.  
Mäüu's kíddlookkâmpââ'j mäüus mââimõõzzâst 31.1.  
da čõhččlookkâmpââ'j mäüus mââimõsân 30.9.  
Vuäitak mä'hssed mäüus nee'ttest:

[www.kela.fi/neetest](http://www.kela.fi/neetest)

## Vuõrâsoummiškooultemtuärjjõs

Jõs leäk leämmaž reäuggjie'llmest uu'ccmõsân 8 ee'kķed, vuäitak vuäžžad vuõrâsoummiškooultemtuärjjõõzz. Tõn ij miõđ Kela. Tõn meätt Reäuglažvuõttfondd (Työllisyysrahasto).

Lââ'ssteâdaid vuäžžak addrõõzzâst  
[www.tyollisyysrahasto.fi](http://www.tyollisyysrahasto.fi)

Jõs vuäžžak vuõrâsoummiškooultemtuärjjõõzz uu'ccmõsân 8 neä'ttel ääi'j, Kela vuäitt miõttâd tu'nne mättläin riikkstaanmõõžž. Staanmõš lij 650 eu'rred mänpââ'jest.

# Prizoovnee'kk tuärjjõõzz

Prizoov spraavmõš miärkkšââvv armeijaa'je le'be siviilkäzzkõ'sse mõõnmõõžž.

Armeijast le'be siviilkäzzkõõzzâst joo'tti vuäžž kääzzkõspäi'kstes smavv pei'vvtie'gğ.

Tõn lââ'ssen Kela vuäitt mä'hssed sääldatveä'kkvuõđ. Tõn vuei'tet mä'hssed armeijast le'be siviilkäzzkõõzzâst joo'ttja le'be suu roodnairuãđid. Roodnairuãđin juu'rdet prizoovnee'kk pie'llkuei'm da äävkuiei'm, koin prizoovnee'kkest lij õhttsaž pärnaž. Lââ'ssen roodnairuãđ lie prizoovnee'kk jii'jjes pärna da pie'llkuei'm pärna.

Kela vuäitt mä'hssed sääldatveä'kkvuõđ še ooumže, kää'tt puätt ålggânmin Lää'ddjânma kääzzkõ'sse.

Sääldatveä'kkvuõ'tte ko'lle

- vuâđđveä'kkvuõtt
- jälstemveä'kkvuõtt
- jeä'ltemveä'kkvuõtt

spesiaalveä'kkvuõtt.

Lââ'ssen Kela vuäitt mä'hssed mätläin koorgid.

Sääldatveä'kkvuõđ vuäi'tte vuäžžad

- prizoovneķ
- pie'llkuei'mm
- äävkuiei'mm, jõs kuõi'min lij õhttsaž pärnaž
- prizoovnee'kk jii'jjes pärnaž le'be pie'llkuei'm pärnaž.

## Vuâđđveä'kkvuõtt

Kela vuäitt mä'hssed prizoovnee'kk roodnairue'tte vuâđđveä'kkvuõđ.

Vuâđđveä'kkvuõtt kätt kuei'm da pärnai

juõ'kkpeivsaž koolaid,

koid jee'res puätti jie ri'jtte.

Tõk lie ouddmiärkkân porrmõ'sše, pihttsid

da tiõrvâsvuõthâiddma kuulli kool.

Vuâđđveä'kkvuõđ tiudd mie'rr lij

nu'tt 665 eu'rred mänpââ'jest.

Veä'kkvuõđ mearra vaakte piârri puätti da pärnai mie'rr.

## Jälstemveä'kkvuõtt

Kela vuäitt mä'hssed prizoovnee'kk

da suu roodnairuãđ toolkvaž jälstemkoolaid.

Kela vuäitt miõttâđ jälstemveä'kkvuõđ

prizoovnekka jiõccses tâ'lķ,

jõs son lij jälstam jiõccines nu'tt 3 mänpââ'j ääi'j

ouddâl kääzzkõõzz.

Jälstemkoolaid la'skķeet vuãkr, čää'ccmääusaid,

liãdggmääusaid, aazzâlmva'sttõõgg, aazzâlmäin koorgid

di piârripõört hâiddamkoolaid.

## Jeä'ltemveä'kkvuõtt

Jõs prizoovneķ ij pââ'st mä'hssed

päärnže jeä'ltemveä'kkõõzz,

Kela vuäitt mä'hssed jeä'ltemveä'kkvuõđ armeija le'be

siviilkäzzkõõzz ääi'j.



## Spesiaalveä'kkvuött da mä'ttläin koorg

Kela vuäitt mä'hsseid prizoovnee'kk roodnairue'tte ouddmiärkkân tiörvâsvuötthâiddma le'be päärnaihâiddma öhtneei koolaid.

Tän kääččat spesiaalveä'kkvuöttân.

Kela vuäitt mä'hsseid še prizoovnee'kk da suu roodnairuäđ mä'ttläin koorgid.

## Jee'res veä'kkvuöđ

Jös prizoovne'k lij e'ččuöväsvuöđâst, son vuäitt vuäžžad e'ččuött-tie'gğ.

Jös jiök vuei't vuäžžad säälдатveä'kkvuöđ, tu'st vuäitt lee'd vuöiggâdvuött vuäžžad takai jälstemtuärjöözz.

Tää'rkest ää'sš Kelast.



# Ooccâm da mä'hssem

Oo33 mä'tt-tuärjöözz, takai jälstemtuärjöözz da säälдатveä'kkvuöđ nee'ttest:

[www.kela.fi/neettest](http://www.kela.fi/neettest)

Tää'rkest oocmööžžâst, mōök meälđdōözz tö'st â'lğge lee'd. Meälđdōözzid še vuäitt tää'imted nee'ttest.

Vuäitak ooccâd tuärjöözzid še lomaakkin, koon vuäžžak Kela kontrin da ne'ttseeidain:

[www.kela.fi/lomakkeet](http://www.kela.fi/lomakkeet)

Jös oo33ak tuärjöözz lomaakkin, vuölttâd tön pää'st mie'ldd Kelaa'je.

Kela pää'staddrös lij

**Kela**

**PL 10**

**00056 KELA**

Vuäitak häiddad miälggâd puk aa'sšääd te'lfoonâst.

Ko Kela lij kiött'tōöllâm oocmööžžad, vuäžžak tu'mmstōögg domoi.

Tu'mmstōöggâst mušttlet tuärjöözz meär, vuäđ da mä'hssempeeiv.

Vuäžžak tu'mmstōögg te'l še, jös tu'nne ij leäkku miöttum tuärjös.

Kela mähss tuärjöözz tuu baŋkktiil ööl.

Mä'tt-tuärjöözz, takai jälstemtuärjöözz da säälдатveä'kkvuöđ mä'hssempei'vv lij määnpâäj 1. baŋkpei'vv.

## I'Immet, jös vuâkkad mottai

Jös jie'llmad mottai,  
töt vuäitt vaaikted tuu Kelast vuäžžam tuärjjöözid.  
Muuttâs vuäitt kuõskkâd ouddmiârkkân jälstummuž, puättjid,  
reâuggmõõžž le'be piârri.

Muu'št i'Immteed muttsin Kelaa'je.  
Vuäitak tuejjeed tön nee'ttest, te'lfoonâst le'be konttrest.

Tuu vasttöözâst lij vue'zzstad ainsmâ'tted,  
što Kelast lie vuõigg teäđ ââ'nnmest.  
Te'l tuärjjöözž määu'set tu'nne vuõigg šooržen.

## Jös tu'mmstöõggâst lij vâä'kk

Jös Kela tu'mmstök lij tuu miõläst vââgglaž,  
vuäitak ooccâd tu'mmstõ'kke muttâz.

Vuäžžak tu'mmstök-kee'rij mie'ldd vuä'ppöözid tõ'st,  
mä'htt muttâz oožžât.

Jös tu'st lie kõõččmõõžž, vää'ld vuõššân õhttvuõđ Kelaa'je.



### Nee'ttest vuäitak

- ooccâd tuärjjöözid
- vuõltteed meâlddöözid
- tä'rkksted ooccmõõžžad vue'jj
- vuõltteed saaggid
- i'Immteed muttsin
- looppted tuärjjöözž.

# Näai't Kela kääzzkâstt

## Nee'ttest

Loogg Kela tuärjjöözzi pIRR  
nuõrttsää'mkiõ'lle:  
[www.kela.fi/nuorttsaamkiolle](http://www.kela.fi/nuorttsaamkiolle)

Kõõjj vuä'ppöözž:  
[www.kela.fi/kysy-kelasta](http://www.kela.fi/kysy-kelasta)

La'skked tuärjjöözž meär:  
[www.kela.fi/laskurit](http://www.kela.fi/laskurit)

Äššed nee'ttest:  
[www.kela.fi/neetest](http://www.kela.fi/neetest)

Ne'ttkääzzkõ'sse fe'rttai  
kee'rjtöõttâd.  
Taarbšak bankktiõttid le'be  
mobiilstaanõõgg.

## Konttrest

Tää'rkest konttri adröözid da  
äävaiäärramaai'jid nee'ttest:  
[www.kela.fi/konttrest](http://www.kela.fi/konttrest)

## Taarbšak-a tuulk?

Loogg lââ'zz tu'lkkummuž pIRR:  
[www.kela.fi/taarbsak-a-tuulk](http://www.kela.fi/taarbsak-a-tuulk)

Sää'mkiõ'llsa kääzzkõözž:  
[www.kela.fi/saame](http://www.kela.fi/saame)

## Te'lfoonâst

Äävai aargi čiâss 9–16.  
Jeältöõgg.....020 692 202  
Jälstummuš.....020 692 210  
Meeraikõskksa vue'jj  
(aargi 10–15).....020 634 0200

**Mätt'töõttmõš**  
**da prizooov**.....**020 692 209**  
Pe'rrjummuš.....020 634 4940  
Pi'rğgeemtuärjjõs.....020 692 207  
Puärrazvuõtt.....020 692 206  
Puõccmõš da koort.....020 692 204  
Reâugte'mesvuõtt.....020 692 210  
Säursmättmõš da  
lää'mestuärjjöözž .....020 692 205

## Va'rre ääi'j

Vuäitak va'rrjed ääi'j te'lfoonâst  
le'be nee'ttest:

[www.kela.fi/varaa-aika](http://www.kela.fi/varaa-aika)

le'be vuõlttee'l  
õhttvuõttvä'lddemraukkmõõžž  
adrõ'sse:  
[saame@kela.fi](mailto:saame@kela.fi)

Ääi'jva'rrjummuš nee'ttest  
odsmââvv.  
Oođummuž mângja tu'st fe'rttai  
tobddeed, ko haa'lääk va'rrjed ääi'j.  
Taarbšak tobddummša  
ne'ttbankktiõttid le'be  
mobiilstaanõõgg.

# Kela nuõrttsää'mkiõ'lle

## **Nuõrttsää'mkiõllsa ne'ttseeid:**

[www.kela.fi/nuorttsaamkiolle](http://www.kela.fi/nuorttsaamkiolle)

## **Sää'mkiõllsa brosyyr:**

Jeältõõgg da jee'res jeältõkvuäžžai tuärjjõõzz

## ■ **Mätt'tõõttmõš da prizoov**

Pi'rggeemtuärjjõš

Puõccmõš da säursmâttmõš

Pä'rnnpiârri

Reâugte'mesvuõtt

Siirdcõõttâm Lää'ddjânma le'be Lää'ddjânmmest

âlggjânmmid

Takai jälstemtuärjjõš

Sää'mkiõllsaž brosyyrin vuäitt pri'nttjed  
nee'ttest addrõõzzâst:

**[www.kela.fi/saamenkieliset-esitteet](http://www.kela.fi/saamenkieliset-esitteet)**